

NGUỒN GỐC
DÂN TỘC
VIỆT NAM

NGUỒN GỐC DÂN TỘC VIỆT NAM

Tác giả: Đào Duy Anh (1904-1988)

Bản quyền © Gia đình GS. Đào Duy Anh, 2026

Tác phẩm được xuất bản và phát hành theo thỏa thuận giữa Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và Gia đình GS. Đào Duy Anh

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam xuất bản, bìa mềm, tay gấp, 2026

Thiết kế, trình bày, bìa © Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam

Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam - thành viên của Alpha Publishing Group.

CÔNG TY CP SÁCH OMEGA VIỆT NAM (OMEGA PLUS) thành lập tháng 9/2016 với định hướng xuất bản tri thức nền tảng trong lĩnh vực Khoa học Nhân văn, Khoa học Tự nhiên, Chính trị - Xã hội, Triết học, Nghệ thuật... Đến nay, chúng tôi đã xuất bản gần 500 đầu sách thuộc 7 tủ sách, bao gồm: Kinh điển, Sử Việt, Khoa học, Nhân vật Vĩ đại, Nghệ thuật, Tủ sách Đời người và Tủ sách Y sinh. Thông qua việc xuất bản các ấn phẩm có giá trị, mang hàm lượng tri thức cao, qua các hoạt động nhằm đưa tri thức hữu ích đến cộng đồng, Omega Plus mong muốn đóng góp theo cách riêng vào sự phát triển đang ngày càng mạnh mẽ của xã hội.

Không phần nào thuộc sở hữu của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam và/hoặc Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam được chủ sở hữu nhượng quyền trong xuất bản phẩm này được phép sao chép, lưu trữ trong hệ thống truy xuất hoặc truyền đi dưới bất kỳ hình thức nào hoặc bằng bất kỳ phương tiện nào gồm điện tử, cơ khí, sao chụp, ghi âm hoặc mọi hình thức và phương tiện khác mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Omega Việt Nam.

Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Đào Duy Anh

Nguồn gốc dân tộc Việt Nam / Đào Duy Anh. - H. : Thế giới ; Công ty Sách Omega Việt Nam, 2026. - 92 tr. ; 21 cm

1. Lịch sử 2. Việt Nam

959.7 - dc23

TGM0666p-CIP

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: info@omegaplus.vn

Liên hệ ebooks, hợp tác xuất bản và truyền thông trên sách: truyenthong@omegaplus.vn

Liên hệ dịch vụ bản quyền, xuất bản, ký gửi và phát hành: dichvu@omegaplus.vn

ĐÀO DUY ANH

NGUỒN GỐC
DÂN TỘC
VIỆT NAM

ĐỘI NGŨ TRIỂN KHAI OMEGA+

Chịu trách nhiệm xuất bản: Trần Hoài Phương

Phụ trách xuất bản: Hà Thị Kim Ngân

Điều phối xuất bản: Nguyễn Quang Diệu

Phụ trách bản quyền: Thiên Hương

Biên tập viên: Nguyễn Thảo

Thiết kế bìa: Hoàng Duy Khánh

Trình bày: Vũ Lê Thư

Thư ký xuất bản: Bùi Huyền

ĐƠN VỊ HỢP TÁC TRUYỀN THÔNG

<https://www.facebook.com/tramdocvn>

website: <http://tramdoc.vn/>

Mục lục

<i>Lời tựa</i>	7
<i>Lời nói đầu</i>	10
<i>I. Nguồn gốc truyền kỳ</i>	13
<i>II. Giao Chỉ và Việt Thường</i>	19
<i>III. Ơ Việt</i>	27
<i>IV. Bách Việt</i>	39
<i>V. Lạc Việt</i>	51
<i>VI. Văn hóa Lạc Việt</i>	63
<i>VII. Sự phôi thai của dân tộc Việt Nam</i>	73

Lời tựa

Cuốn sách *Nguồn gốc dân tộc Việt Nam* của học giả Đào Duy Anh (1904-1988) là một trong những công trình tiên phong của sử học Việt Nam hiện đại đặt vấn đề cội nguồn “dân tộc Việt Nam” trong một khung tiếp cận khoa học liên ngành, kết hợp nhuần nhuyễn giữa cổ sử, khảo cổ học, dân tộc học và nhân chủng học. Thay vì chỉ dựa vào thư tịch truyền thống hay những lối giải thích mang tính huyền sử quen thuộc, Đào Duy Anh chủ động đối thoại với các ngành khoa học đang hình thành và phát triển mạnh mẽ trên thế giới ở nửa đầu thế kỷ 20, qua đó bước đầu tìm cách soi sáng vấn đề nguồn gốc người Việt bằng những luận cứ mang tính khoa học hơn.

Nội dung cuốn sách được triển khai theo một trục lập luận có tính tiến hóa lịch sử rõ rệt. Mở đầu là việc khảo sát các truyền thuyết khởi nguyên, bắt đầu từ huyền thoại Thần Nông, Kinh Dương Vương,

Lạc Long Quân, Triệu Đà..., không nhằm xác nhận tính xác thực lịch sử của các câu chuyện ấy, mà để nhận diện những tầng ý nghĩa văn hóa, xã hội và tâm thức cộng đồng ẩn chứa trong chúng. Từ nền tảng truyền kỳ đó, tác giả lần lượt đi vào việc phân tích các nhóm của Việt tộc trong không gian rộng lớn của lưu vực Trường Giang, qua các chương bàn về Giao Chỉ, Việt Thường, U Việt (hay Vu Việt), Bách Việt và Lạc Việt, đặt người Việt trong bức tranh chung của các tộc người phương Nam cổ đại.

Một trong những đóng góp đáng chú ý của cuốn sách là cách Đào Duy Anh tiếp cận các vấn đề như di cư, tiếp xúc văn hóa, tổ chức xã hội, sự phát triển của nông nghiệp trong xã hội thị tộc và trình độ kỹ thuật của Việt tộc, qua đó lý giải quá trình hình thành dân dân của một cộng đồng mang bản sắc riêng. Chương cuối cùng, với nhan đề “Sự phối thai của dân tộc Việt Nam”, có thể xem là điểm hội tụ của toàn bộ lập luận, nơi tác giả tổng hợp các dữ kiện lịch sử và khảo cổ để phác thảo tiến trình hình thành dân tộc Việt như một kết quả lịch sử lâu dài, chứ không phải là sản phẩm của một khoảnh khắc hay một huyền thoại đơn nhất.

Cần nhấn mạnh với độc giả rằng *Nguồn gốc dân tộc Việt Nam* là một khảo cứu thể hiện quan điểm riêng của tác giả, và cũng đặc biệt lưu ý rằng công trình này ra đời trong bối cảnh tri thức khoa học nửa sau của

thập niên 1940, khi điều kiện nghiên cứu khoa học còn nhiều hạn chế, tư liệu khảo cổ học chưa phong phú như từ thập niên 1960 trở về sau, và nhiều khái niệm của nhân chủng học hay ngôn ngữ học lịch sử vẫn đang trong quá trình định hình. Một số nhận định của tác giả vì thế khó tránh khỏi dấu ấn của tri thức thời đại. Tuy nhiên, chính trong giới hạn ấy lại cho thấy nỗ lực nghiêm túc của một học giả Việt Nam trong việc thoát ra khỏi lối diễn giải thuần túy huyền sử để đặt vấn đề nguồn gốc “dân tộc Việt Nam” trên nền tảng lý tính, khoa học và tinh thần tự chủ học thuật.

Với ý nghĩa đó, *Nguồn gốc dân tộc Việt Nam* không chỉ là một khảo cứu lịch sử, mà còn là tác phẩm cần được đọc lại với thái độ đối thoại, phê phán và kế thừa.

CÔNG TY CỔ PHẦN SÁCH OMEGA VIỆT NAM

Lời nói đầu

Trong khoa Đông phương cổ sử tôi nhận giảng ở trường Đại học cách đây mấy tháng, tôi mới bắt đầu giảng về Việt Nam cổ sử được ít lâu thì trường Đại học đình giảng. Có mấy người sinh viên yêu cầu tôi cho xuất bản luôn cả tập giảng khóa ấy, hoặc công bố những tập khảo biện về Việt Nam cổ sử mà tôi đã căn cứ để soạn bài giảng, để giúp những người sinh viên học cổ sử có thể tiếp tục sự nghiên cứu của họ. Cố nhiên tôi không thể xuất bản tập giảng khóa được, vì chương trình cả năm tôi mới giảng được hai tháng, còn tập khảo biện về cổ sử thì trong tình trạng xuất bản hiện thời tôi không thấy có một cơ quan xuất bản chuyên môn nào để công bố nó được. Nhưng muốn thù đáp một phần nhỏ cái kỳ vọng của các bạn muốn nghiên cứu cổ sử nước nhà để tìm biết nguồn gốc của dân tộc, tôi viết quyển sách nhỏ này, không phải là lược thuật cả lịch sử cổ đại của ta, mà chỉ xét về một vấn đề chủ yếu, có thể nói là vấn đề tổng hợp trong cổ sử.

Nhưng tôi xin nói trước rằng đây chỉ là một quyển sách phổ thông, rất phổ thông, cho nên tôi nhất thiết tránh những chi tiết rườm rà, tránh không viện dẫn thư tịch, mà cũng không thể trưng dẫn chứng minh và biện giải những vấn đề cần thảo luận, chỉ trích những điều đại cương và những điều kết luận trọng yếu mà trực thuật để độc giả có thể xem qua và nhận thấy ngay con đường hình thành của dân tộc và văn hóa Việt Nam ở đời xưa.

Tôi lại phải xin các nhà sử học chuyên môn lượng xét cho rằng vì những điều kiện xuất bản chưa thuận tiện nên tôi không thể đem những chủ trương riêng ra chất chính cùng các ngài trước khi trình bày công chúng. Tôi biết làm như thế là đắc tội với các ngài nhiều lắm, chỉ xin bày tỏ hai lẽ sau này để mong các ngài lượng thứ cho.

1. Về phương diện chủ quan, thì tôi tự xét là đã gắng sức dùng hết những tài liệu mà ở trong phạm vi nhỏ hẹp của tôi bây giờ tôi có thể tìm được.
2. Về phương diện khách quan thì tôi thấy từ trước đến nay chưa có một tác phẩm nào cấp cho người ta một ý thức rõ ràng quán xuyên và khoa học về nguồn gốc của dân tộc ta để xóa bỏ những điều mê tín đối với nguồn gốc Tiên Rồng, khiến người ta nhất là thanh niên,

thấy rằng cái nguồn gốc chân thực và tầm thường cũng đủ khiến ta tự tin hơn cái nguồn gốc thần bí được.

Đó là những lẽ khiến tôi không ngại viết tập sách này.

Tôi xin thú thực rằng cái hy vọng của tôi ở đây chỉ là mong kêu gọi được chút ít hứng thú của các bạn thanh niên đối với sự nghiên cứu cổ sử, nói chung là lịch sử nước nhà và mong gieo được vào lòng những độc giả của tôi một chút ít tự tin đối với giống nòi và tổ quốc.

Nếu các nhà sử học chuyên môn thấy trong sách nhỏ này có điều gì không hợp với chủ trương của các ngài thì tôi rất mong rằng sẽ có được cơ hội thuận tiện để thảo luận rộng rãi về các vấn đề trọng yếu thuộc về cổ sử nước ta mà tôi tưởng rằng từ trước đến nay chưa có vấn đề nào có thể xem là giải quyết xong rồi.

Thuận Hóa, ngày 18 tháng 3 năm 1946

TÁC GIẢ CHỈ